

Οι Χαιρετισμοί ανήκουν μόνο στην Παναγία μας και στον Τίμιο Σταυρό; (Χρυσόστομος Παπαδάκης, Αρχιμανδρίτης του Οικουμενικού Θρόνου)

[/ Πεμπτουσία](#)

Απάντηση σε άρθρο της 15ης Αυγούστου 2017, του Μοναχού Αρσενίου της Ι. Σκήτης του Κουτλουμουσίου.

Ανήμερα της Παναγίας 15 Αυγούστου, άρθρο του ως άνω Μοναχού, έφερε αυτό τον τίτλο, στον οποίο πρόσθεσα ένα ερωτηματικό. Για λόγους πρακτικούς εκθέτω τις σκέψεις μου με αρίθμηση.

1) Γράφει· «δικαίως υποστηρίζει ένας πρόσφατος άγιος της Εκκλησίας μας πως οι Χαιρετισμοί ανήκουν μόνο στην Παναγία μας και στον Τίμιο Σταυρό». Κλείνω εδώ τα εισαγωγικά, διότι ακολουθούν και άλλα που δεν ξέρεις αν είναι λόγια του ανωνύμου «πρόσφατου αγίου» ή του συντάκτου. Νομίζω πως θα έπρεπε να γράφει το όνομα, για να διαπιστωθεί το αληθές του ισχυρισμού εάν αυτό έχει δημοσιευθεί και που. Το αμάρτυρο είναι και ανίσχυρο. Εξ ανάγκης γινόμαστε προσεκτικοί, διότι έχει παρατηρηθεί πως πολλοί βάζουν στο στόμα των συγχρόνων μας Αγίων πολλά δικά τους, τα οποία θέλουν να περάσουν. Το διαδίκτυο προσφέρει αυτό το ανεξέλεγκτο βήμα. Ας υποθέσουμε όμως ότι το είπε αυτό ο ανώνυμος «πρόσφατος άγιος». Το ότι το είπε ένας Άγιος των ημερών μας, δε σημαίνει ότι είναι και σωστό. Είναι μια γνώμη του ανθρώπου Αγίου. Αν ξέραμε ποιός είναι και είχε δώσει τη διαβεβαίωση ότι το είπε εξ αποκαλύψεως, δηλαδή κατόπιν «πληροφορίας», θα είχε άλλη βαρύτητα το πράγμα. Αλλά παρακάτω θα καταλάβει ο αναγνώστης, ότι τέτοια «πληροφορία» δεν υπήρχε περίπτωση να έχει δοθεί. Επίσης έχει σημασία που εκφράζει τη γνώμη του ένας άνθρωπος του Θεού και πώς. Σε ένα πρόσωπο; Σε μια μικρή συντροφιά; Λέει το ρήμα νομίζω, ή το «εγώ δε λέγω υμίν»; Τούτο το τελευταίο μου φαίνεται αδύνατον να βγει από τα χείλη Αγίου ο οποίος αν δεν είχε ταπείνωση δεν θα ήταν Άγιος! Αν είναι αληθής η μαρτυρία του Μοναχού ως προς την αγιότητα του προσώπου και τον λόγο που είπε, τότε θα ελέχθη σε πολύ στενό

κύκλο ή σε ένα πρόσωπο ως γνώμη και μόνο, ως προσωπικό του λογισμό, ως προσωπική του εκτίμηση. Νομίζω πως δεν θα χαιρόταν να το έβλεπε στο διαδίκτυο.

2) Η περί του θέματος αλήθεια είναι η εξής και είναι πικρή: Τη Διοίκηση της Εκκλησίας, άνθρωποι την αποτελούν, οι οποίοι ενώ έχουν την προσκυνητή χάρη της Αρχιερωσύνης, οι δε λοιποί της Ιερωσύνης (Διάκονοι και Πρεσβύτεροι), υπόκεινται στην ασθένεια της ανθρωπίνης φύσεως με τις αδυναμίες, τις κακές εκτιμήσεις και κάποτε άδικες αποφάσεις και στάσεις. Αυτό γινόταν πάντοτε και θα γίνεται έως της συντελείας. Σ' αυτές τις καταστάσεις, πολλές φορές δουλεύει ένα πολύ κακό παρασκήνιο, από τα λεγόμενα πρόσωπα επιρροής. Σερβίζουν, πείθουν και επιτυγχάνουν αυτό που θέλουν. Αυτό υποψιάζομαι ότι έγινε και στην περίπτωση της υποθέσεως των Χαιρετισμών, αλλά και των Εγκωμίων προς Αγίους. Η Διαρκής Ιερά Σύνοδος αποφασίζει με βάση τις εισηγήσεις της αρμοδίου Συνοδικής Επιτροπής.

ΟΙ ΑΓΙΟΙ

ΠΑΝΕΣ

ΑΓΓΕΛΟΙ
ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΙ
ΟΙ
ΚΑΙΟΝ
ΕΝΚΥΡΤΩ

ΔΙΚΑΙΟΙ
ΟΙ
ΕΙΣ
ΤΟΝ
ΑΙΩΝΑ
ΖΩΟΝ
ΚΑΙ

ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ

ΘΕΥΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΟΙΣ ΕΠΗ ΤΗΝ ΤΡΙΑΚΛΗΝ

ΑΒΡΑΗΜ

ΙΑΚΩΒ

ΘΕΟΥ ΕΝ ΤΩ ΠΑΡΩΜΑΙΩΝ
ΚΑΡΥΝΑΙ ΑΓΙΟΙ ΘΡΩΝΟΙ

Εκείνη την περίοδο που ελήφθη η απόφαση, προήδρευε της Συνοδικής Επιτροπής, αείμνηστος τώρα Ιεράρχης, ευλαβής, φιλακόλουθος και φίλος του εν οσίοις πλέον αυλιζομένου Μεγάλου Υμνογράφου της Α.Χ.Μ.Ε. Γερασίμου Μικραγιαννανίτου. Κύριος οίδε τι συνέβη(!) και η Επιτροπή εκείνη εισηγήθηκε στη Δ.Ι.Σ. να μην εγκρίνει Χαιρετιστηρίους Οίκους σε Αγίους και Εικόνες, ενώ μέχρι τότε δεν είχε τεθεί θέμα. Έτσι, με την υπ' αριθμ. 1766/σ. 7. 1990 Εγκύκλιό της, πληροφορεί ότι δεν εγκρίνει Χαιρετισμούς και Εγκώμια σε Αγίους και Εικόνες, «διότι έκρινε ότι απάδει και αντίκειται προς την λειτουργική παράδοσιν της Εκκλησίας ημών η χρήσις «Χαιρετισμών» προς τιμήν διαφόρων Αγίων και Ιερών Εικόνων. Η Εκκλησία γνωρίζει «Χαιρετισμούς» μόνον προς την Υπεραγίαν Θεοτόκον και τον Τίμιον Σταυρόν και της μη χρήσεως Εγκωμίων δια τους Αγίους».

Με την απόφαση αυτή της Δ.Ι.Σ. δεν συμφώνησε ο αοίδιμος καθηγητής Ιωάννης Φουντούλης, ο δικαίως αποκληθείς «Πατριάρχης της Λειτουργικής». Και ακόμη αρθρογράφησε ένας Αρχιμανδρίτης σημερινός Μητροπολίτης που γνώριζε καλά το αντικείμενο. Αν υπήρχε ένα πρόσωπο-αυθεντία σ' αυτά τα θέματα, αυτό ήταν ο καθηγητής Φουντούλης ο οποίος δεν ρωτήθηκε. Έπρεπε να επικρατήσει η γνώμη εκείνου που ήθελε αυτό! Και φυσικά δεν έμεινε το θέμα πρακτικώς αναπάντητο. Πέντε χρόνια μετά (1995) η Ι. Μονή Σταυροβουνίου της Κύπρου, περιώνυμο αυστηρό Κοινόβιο, εξέδωσε ένα τόμο με τίτλο «Υμνολόγιον το Χαρμόσουνον», το οποίο περιλαμβάνει 64 Χαιρετιστήριους Οίκους. Το προλογίζει θερμώς ο επιχώριος Μητροπολίτης Πανιερώτατος Κιτίου κ. Χρυσόστομος θέτοντας έτσι εκκλησιαστική σφραγίδα, τη δε περίφημη Εισαγωγή συνέταξε ο αοίδιμος καθηγητής Φουντούλης ο οποίος παρουσιάζει το θέμα σφαιρικά, επιστημονικά και παραπέμπω κάθε καλοπροαίρετο ενδιαφερόμενο να τη μελετήσει. Θεωρώ όμως απαραίτητο να μεταφέρω εδώ το τελευταίο μέρος της, ως συμπερασματικό:

«Χάρις εις τους «Χαιρετισμούς» ή «Χαιρετιστηρίους οίκους» του Ακαθίστου ύμνου και των απομιμήσεων αυτών διεσώθη εις την ορθόδοξον υμνογραφίαν το αρχαίον είδος της εκκλησιαστικής ποιήσεως, το κοντάκιον. Δεν ηγέρθησαν βεβαίως υμνογράφοι, ποιηταί κοντακίων, ισάξιοι ή εφάμιλλοι του Ρωμανού ή των άλλων μεγάλων ονομάτων της περιόδου της ακμής του ποιητικού αυτού είδους (ΣΤ΄-Η΄ αιώνες). Εγράφοντο κοντάκια με το προοίμιον και ένα μόνον οίκον, τόσα δηλαδή, όσα απήτει η λειτουργική τάξις δια την ακολουθίαν του όρθρου. Και αυτά τα παλαιά κοντάκια, με το προοίμιον και την μακράν σειράν των οίκων, περιεκόπησαν και περιωρίσθησαν εις όσα ήσαν αναγκαία εις την νέαν μοναχικήν ακολουθίαν, το προοίμιον και τον πρώτον οίκον, οι δε λοιποί οίκοι διετηρήθησαν μόνον εις τα χειρόγραφα ή και εχάθησαν παντελώς. Δια των «Χαιρετισμών» επεβίωσε το είδος του κοντακίου, ακολουθούν όμως πλέον εν συγκεκριμένον ποιητικόν πρότυπον και

δουλεύον εις τας προδιαγραφάς του Ακαθίστου της Θεοτόκου: προοίμιον (κοντάκιον), είκοσι τέσσαρες οίκοι, αλφαβητική ακροστιχίς, εκτενέστερον αυτόμελον εις τους περιττούς οίκους, συντομώτερον εις τους αρτίους, δύο εφύμνια αντιστοιχώς, εν αρχόμενον δια του «Χαίρε» και το άλλο «Αλληλούϊα» και με τα δώδεκα «Χαίρε» εις τους δώδεκα περιττούς οίκους. Συνολικώς δηλαδή εκατόν εβδομήκοντα «Χαίρε», αν εις τα των δώδεκα οίκων προστεθή και το «Χαίρε» του προοιμίου και της επισφραγιστικής επαναλήψεως του πρώτου οίκου και το κατ' επανάληψιν αδόμενον εφύμνιον. Αληθείς «Χαιρετισμοί»!

Ωμιλήσαμεν περί «διασώσεως» του είδους των κοντακίων εις την εκκλησιαστικήν υμνογραφίαν δια των «Χαιρετισμών». Δεν πρόκειται μόνον περί αυτού. Αλλά και περί επιβιώσεως του κοντακίου εις την λατρευτικήν πράξιν της Εκκλησίας, έστω και εις το περιθώριον της λειτουργικής ζωής όσον αφορά εις τους οίκους των αγίων. Το είδος των κοντακίων έχει πολλά υπέρ αυτού. Είναι απλούστερον των κανόνων, αφηγηματικώτερον, και δια τούτο περισσότερον εύληπτον. Ο απλούς παραδοσιακός τρόπος της απαγγελίας του υπογραμίζει και δεν συσκοτίζει τα νοήματα, ούτε απαιτεί τέχνην, καλλιφωνίαν ή μουσικάς γνώσεις. Αι απαντήσεις του λαού δια των εφυμνίων «Χαίρε...» ή «Αλληλούϊα» διακόπτουν μεν τον μονότονον και συνεχές της απαγγελίας, δεν απαιτούν δε ειδικούς χορούς ή βιβλία, ως απομνημονευόμενα ευκολώτατα και υπό των απλουστέρων. Με άλλους λόγους περισώζουν τον αρχαιότατον έμμετρον και εμμελή τρόπον διδασκαλίας και της δια των παλαιών καλών χριστιανικών χρόνων. Με το «Αλληλούϊα» συνάπτουν την φωνήν του λαού του Θεού προς την άέναον δοξολογίαν του αγγελικού κόσμου και με το «Χαίρε» εκφράζουν την αδελφικήν οικειότητα και την αγαπητικήν σχέσιν της στρατευομένης επί της γης Εκκλησίας του Χριστού προς την θριαμβεύουσαν Εκκλησίαν «πρωτοτόκων εν ουρανοίς απεγεγραμμένων... και πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων» (Εβρ. ιβ' 23)».

Όμοίως είναι αξιόλογο όσο και κατατοπιστικό το κείμενο της Μονής Σταυροβουνίου, το οποίο έπεται της Εισαγωγής του καθηγητού και που φέρει τον τίτλο «ΣΗΜΕΙΩΜΑ» και υπογράφεται από τον Ηγούμενο Αρχιμ. Αθανάσιον. Και αυτό το κείμενο προτείνω να διαβαστεί από κάθε καλοπροαίρετο.

Αν ηρωτάτο ο καθ' ύλην αρμόδιος, ο κορυφαίος, δεν θα παρασύρετο η Δ.Ι.Σ. σ' αυτή τη λανθασμένη απόφαση. Αν σ' εκείνη τη σύνθεση της Δ.Ι.Σ. ένα εκ των Σεβασμιωτάτων Μελών διατύπωνε το ερώτημα, «τι γνώμη έχει ο Φουντούλης;», ίσως να ήταν άλλη η εξέλιξη των πραγμάτων. Αλλά με την απόφαση αυτή υπήρξε και κάτι άλλο αρνητικό. Δεν υπήρχε πλέον ο Συνοδικός έλεγχος του περιεχομένου αυτού του είδους των υμνογραφημάτων (Χαιρετισμών και Εγκωμίων). Υπήρχε ποτέ περίπτωση να σταματήσει αυτή η λαοφιλής υμνογραφική παραγωγή; Ήταν μεγάλη

αφέλεια μια τέτοια σκέψη οιοδήποτε παράγοντος. Εκ των πραγμάτων κάποτε, αυτή η απόφαση θα καταργηθεί και επισήμως με άλλη απόφαση, διότι ανεπίσημα έχει αυτοκαταργηθεί ως περιπεσούσα σε αχρησία, ως μη λαμβανομένη υπ' όψη και από αυτούς τους Ιεράρχες της Εκκλησίας της Ελλάδος. Υπάρχουν ωραίες εκδόσεις για Αγίους, που έκαμαν επισήμως Ιερές Μητροπόλεις. Περιέχουν τις εγκεκριμένες Συνοδικώς Ακολουθίες (Ακολουθία και Παρακλητικός Κανόνας) αλλά περιέχουν και Χαιρετισμούς και Εγκώμια και Εκλογή! Η Εκκλησία της Κρήτης, Συνοδικώς εγκρίνει όλα τα είδη υμνογραφίας που της υποβάλλονται, αρκεί να μην πάσχουν σε κάτι. Στην Εκκλησία της Σερβίας και της Ρωσίας, όλοι οι Άγιοι έχουν Χαιρετισμούς. Η Εκκλησία της Ελλάδος ως Τοπική Εκκλησία, αποφάσισε κάτι που η Συνείδηση του πληρώματός της δεν το αποδέχθηκε, γι' αυτό και συνεχίζεται η σύνταξη Χαιρετισμών και Εγκωμίων και η έκδοσή τους γενικεύεται. Κανείς δεν μπορεί να σταματήσει «του ποταμού τα ορμήματα», διότι πηγάζουν από το Άγιο Πνεύμα που δίνει σ' αυτούς που θέλει το μεγάλο χάρισμα της υμνογραφίας.

[Συνεχίζεται]